

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGIJOS IŠTEKLIŲ RINKOS ĮSTATYMO NR. XI-2023
8, 13, 19¹ IR 28¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR SUSIJUSIO
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO
(TAP-18-2025, 18-2026; TAIS NR. 18-11304(3), 18-13689)**

2018-12-04 Nr. NV-3257

Vilnius

Įvertinę Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo Nr. XI-2023 8, 13, 19¹ ir 28¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projekto (toliau – Projektas) atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad viena iš priežasčių, paskatinusių parengti projektą, yra siekis, kad nereguliuojami nepriklausomoji šilumos gamintojai prisidėtų prie vidutinės biokuro biržos kainos formavimo (ir kad vidutinės energijos išteklių biržos kainos formavimo pareiga tektų visiems energijos išteklių rinkos dalyviams), kurios svarba išaugo ir turi didelę reikšmę palyginamųjų sąnaudų apskaičiavimui bei, galutiniame etape, šilumos kainai.

Atkreipiame dėmesį, kad projekte visiškai nėra pateikta jokios informacijos (pvz., šiuo metu biržoje sudarytų ir dvišalių tiesioginių sandorių kainų palyginimas ir pan.) apie tai, kuria kryptimi, priėmus siūlomus pakeitimus, galėtų formuotis (didėti ar mažėti) vidutinė energijos išteklių biržos kaina; taip pat kodėl nėra siūloma spręsti iškilusią problemą kitu būdu – apskaičiuojant kainą įvertinti dvišalius sandorius, sudarytus ne per energijos išteklių biržą (nes tai aiškinamajame rašte nurodoma kaip egzistuojanti problema).

2. Projekto 2 str., kuriuo siūloma papildyti Įstatymo 13 str. 2 d. 3 punktu, numatoma, kad Energijos išteklių biržos operatorius registruoja šilumos tiekėjų ir kitų subjektų „tiesiogiai sudaromus dvišalius susitarimus ir šių susitarimų pagrindu įsigytą biokuro kiekį ir teikia šiuos duomenis Komisijai, o apibendrintus duomenis apie pagal tiesiogiai sudaromus dvišalius susitarimus perkamus ir parduodamus atskirų rūšių biokuro kiekius ir kainas, nenurodydamas sutarties šalių, skelbia energijos išteklių biržos operatoriaus informacinėje sistemoje“. Atkreipiame dėmesį į šiuos siūlomo pakeitimo aspektus:

- išsireiškimas „registruoja susitarimus“ yra tikslintinas, nes įstatymuose numatytas registravimas paprastai sukelia tam tikras teisinės pasekmes; manome, kad būtų tiksliau nurodyti, jog privatus subjektas - operatorius kaupia, renka ar kt. tam tikrus duomenis apie sudarytas sutartis ir tam tikrus jų turinio aspektus;

- neaišku, kaip bus vykdomas registravimas, taip pat ar šioje nuostatoje nurodyti subjektai apskritai turi pareigą pateikti savo sudarytas sutartis „registravimui“, tuo labiau, kad tokia pareiga, net jeigu ji būtų nustatyta, yra abejotina, nes vienas privatus subjektas negali būti įpareigotas teikti savo sutartis registruoti kitam privačiam subjektui. Jeigu Operatorius tuos duomenis ir taip gauna dėl savo veiklos vykdymo, tai ši Projekto nuostata ir turėtų būti atitinkamai formuluojama;

- neaišku, kodėl Komisijai teikiami vieni duomenys (apie susitarimus ir jų pagrindu įsigytą biokuro kiekį), o Operatoriaus informacinėje sistemoje skelbiami kiti duomenys (apie perkamus ir parduodamus *atskirų rūšių* biokuro kiekius *ir kainas*);

- nėra pagrindžiama, kodėl Operatorius savo informacinėje sistemoje turi skelbti apibendrintus duomenis, kurie nėra tiesiogiai būtini jo veiklai; aiškinamajame rašte ši nuostata nėra pagrįsta ir apsiribojama tik nurodant, kad „šie duomenys bus naudojami energijos išteklių biržos operatoriaus“.

3. Siūlome tikslinti Projekto 3 straipsnį, kuriuo siūloma pakeisti Įstatymo 19¹ str. 1 d.:

- siūlome 1 dalį formuluoti „<...> įsigydami elektros ir (ar) šilumos energijai gaminti reikalingą biokurą privalo teikti pirmenybę energijos išteklių biržai“, nes dabartinis siūlymas įrašyti „visą ... kiekį“ yra tiek perteklinis, tiek nederas su šio straipsnio 2 dalimi, kurioje numatyta, kad tam tikrais atvejais tam tikrą kiekį biokuro galima įsigyti ir ne biržoje;

- atkreipiame dėmesį, kad 19¹ str. 2 d. visi šie, 1 dalyje nurodyti, subjektai yra įvardijami kaip „energetikos įmonės“. Todėl siūlome apsvastyti, ar ir 1 dalyje nebūtų galima apibendrintai rašyti „energetikos įmonės“, jei tai neišplėstų ar nesusiaurintų subjektų, kuriems ketinama taikyti galiojančio įstatymo ir siūlomų pakeitimų nuostatas, skaičiaus;

- pakeitus 1 dalį joje liktų tik *vienintelis įpareigojimas* perkant biokurą teikti pirmenybę biržai, todėl rekomenduotina tikslinti šio straipsnio 2 dalį, kurioje kalbama apie 1 dalyje išdėstytus reikalavimus;

- atsižvelgus į pirmiau pateiktą pastabą šį straipsnį, laikantis Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų, reikėtų dėstyti nauja redakcija.

4. Siūlome tikslinti Projekto 4 straipsnį, kuriuo siūloma pakeisti Įstatymo 28¹ str. 4 d. ir numatyti, kad tiek galiojančiame įstatyme nurodyti subjektai, tiek visi šilumos aukciono dalyviai už pažeidimus atsako *kaip už reguliuojamosios energetikos veiklos pažeidimą*:

- Projekto aiškinamajame rašte visiškai nėra atskleisti šio pakeitimo tikslai ir pasekmės;

- abejojame, kad galima taikyti tokias pačias sankcijas subjektams, kurie vykdo reguliuojamą energetinę veiklą (t.y. kuriai taikomos valstybės reguliuojamos kainos), ir subjektus, kurie tokios veiklos nevykdo ir kurių kainų valstybė nereguliuoja (žr. Energetikos ministerijos paaiškinimus dėl motyvų, kuriais nebuvo atsižvelgta į Teisingumo ministerijos pastabą dėl galiojančio Įstatymo 28 str. 7 d. keitimo). Kitaip tariant, sankcijų dydžio ir taikymo tvarkos požiūriu negalima sulyginti reguliuojamos ir nereguliuojamos veiklos. Net jeigu būtų tikslinga, atsižvelgiant į veiklai keliamus reikalavimus ir daromų pažeidimų pobūdį, panašumus bei jo pasekmes, tokias pat poveikio priemones taikyti ir nereguliuojamai veiklai, šios dalies formuluotė turėtų būti keičiama ir tikslinama.

5. Siūlome tikslinti Projekto 5 straipsnio 2 dalį atsižvelgiant į šiuos pastebėjimus:

- išsireiškimas „užregistruoti pagal šio įstatymo reikalavimus dvišaliai susitarimai“ yra netikslus, nes įstatymas nenumato jokių registravimo *reikalavimų*;

- manome, kad vieno privataus subjekto atlikta ar neatlikta kitų privačių subjektų susitarimų „registracija“ negali sukelti tokių teisinių pasekmių, kad sandoris nebegaliotų;

- atsižvelgiant į tai, kad operatoriui atsirastų pareiga „registruoti“ susitarimus tik įsigaliojus įstatymui, t.y. 2019 m. gegužės 1 d., jis turės visus aktualius susitarimus suregistruoti per 1 mėnesį (iki 2019 m. birželio 1 d.); prašome įsivertinti, ar tai yra pakankamas laikotarpis, taip pat tai, kaip jis gaus informaciją apie visus šiuos susitarimus;

- prašome įsivertinti, ar tikrai galėjo būti energijos išteklių rinkos dalyvių, kuriems buvo neprivaloma nei viena Lietuvos Respublikos energijos išteklių rinkos įstatymo nuostata, ir, prireikus, sukonkretinti, apie kokias neprivalomas (netaikytas) nuostatas norima pasakyti;

- neaišku, kas ir kaip patikrins, ar iki Projekto įsigaliojimo tiesiogiai sudaryti dvišaliai susitarimai buvo sudaryti „neteikiant pirmenybės energijos išteklių biržai“.

6. Dėl susijusio Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto pastabų ir pasiūlymų neturime. Vis dėlto atkreipiame dėmesį, kad Energetikos ministerijos teikime nurodomos priežastys ir siūlymas svarstyti Projektą skubos tvarka, o įstatymo įsigaliojimas numatytas 2019 m. gegužės 1 d. (atsižvelgiant į Teisingumo ministerijos siūlymus užtikrinti Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 str. 4 d. nuostatų laikymąsi). Akivaizdu, kad norint laikytis Teisėkūros pagrindų įstatymo 20 str. 4 d. nuostatų pilna apimti (t.y. kad teisės aktai, keičiantys ar nustatantys naują ūkio subjektų veiklos ar jos priežiūros teisinį reguliavimą, įsigaliojūt ne tik gegužės 1 dieną, tačiau *visais atvejais ne anksčiau kaip po trijų mėnesių nuo jų oficialaus paskelbimo dienos*), projektas turėtų būti priimtas ir paskelbtas ne vėliau kaip 2019 m. vasario 1 d. (veikiausiai 2018 m. rudens sesijos metu). Todėl siūlytume atitinkamai papildyti Vyriausybės nutarimo projektą 2 punktu ir jame, nurodžius priežastis, prašyti Lietuvos Respublikos Seimą svarstyti šį įstatymo projektą skubos tvarka (atitinkamai pernumeruojant dabartinį 2 punktą į 3 punktą), taip pat atitinkamą informaciją dėl būtinumo projektą svarstyti skubos tvarka pateikti aiškinamojo rašto 15 punkte.

7. Aiškinamajame rašte 8 punkte nurodytus teisės aktus reikėtų perkelti į aiškinamojo rašto 11 punktą, nes nurodytieji teisės aktai bus skirti įgyvendinti projekto nuostatas.

Teisės grupės vyriausiasis patarėjas

Deividas Kriaučiūnas

Deividas Kriaučiūnas, tel. 870663817, el. p. deividas.kriauciunas@lr.lt